

Siri Kecerdasan Timur

东方智慧丛书

Ketua Editor: Tang Wenhui Liu Zhiqiang

主编: 汤文辉 刘志强

Penasihat Ilmiah: Zhang Baoquan

学术顾问: 张葆全

Bahasa China-Melayu

汉 马 对 照

Terjemahan Pilihan Puisi Dinasti Tang

唐诗选译

Pemilih dan Penerang: Cai Xuejuan

选释: 才学娟

Penyemak Bahasa China: Zhang Baoquan

中文审读: 张葆全

Penterjemah: Zhao Dan

翻译: 赵丹

Penyemak Bahasa Melayu: Cen Yuyang

马来语审读: 岑雨洋

Pereka Grafik: Li Zhenying

绘图: 李贞莹

GUANGXI NORMAL UNIVERSITY PRESS
广西师范大学出版社

Siri Kecerdasan Timur

东方智慧丛书

Ketua Editor: Tang Wenhui Liu Zhiqiang

主编：汤文辉 刘志强

Penasihat Ilmiah: Zhang Baoquan

学术顾问：张葆全

Bahasa China-Melayu

汉 马 对 照

Terjemahan Pilihan Puisi Dinasti Tang

唐诗选译

Pemilih dan Penerang: Cai Xuejuan

选释：才学娟

Penyemak Bahasa China: Zhang Baoquan

中文审读：张葆全

Penterjemah: Zhao Dan

翻译：赵丹

Penyemak Bahasa Melayu: Cen Yuyang

马来语审读：岑雨洋

· 桂林 Guilin ·

GUANGXI NORMAL UNIVERSITY PRESS

广西师范大学出版社

© 2017 by Guangxi Normal University Press.

All rights reserved.

图书在版编目(CIP)数据

唐诗选译: 汉马对照 / 才学娟选释; 赵丹译; 李
贞莹绘. —桂林: 广西师范大学出版社, 2017.6
(东方智慧丛书 / 汤文辉等主编)
ISBN 978-7-5495-9652-2

I. ①唐… II. ①才…②赵…③李… III. ①唐诗—
诗集—汉语、马来语②唐诗—译文—汉语、马来语
IV. ①I222.742

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2017) 第 082362 号

广西师范大学出版社出版发行

(广西桂林市中华路 22 号 邮政编码: 541001)
网址: <http://www.bbtpress.com>

出版人: 张艺兵

全国新华书店经销

桂林广大印务有限责任公司印刷

(桂林市临桂县秧塘工业园西城大道北侧广西师范大学出版社集团
有限公司创意产业园 邮政编码: 541100)

开本: 880 mm × 1 240 mm 1/32

印张: 8.625 字数: 150 千字 图: 50 幅

2017 年 6 月第 1 版 2017 年 6 月第 1 次印刷

定价: 72.00 元

如发现印装质量问题, 影响阅读, 请与印刷厂联系调换。

东方智慧丛书

学术顾问: 张葆全

主 编: 汤文辉 刘志强

编辑委员会:

主 任: 虞劲松 郭玉贤

委 员: 才学娟 王 专

王 燕 杨远义

陈丕武 施 萍

梁嗣辰

翻译委员会:

主 任: 黎巧萍 刘志强

覃秀红

委 员: 王海玲 吴思远

沈 菲 张 蔚

欧江玲 徐明月

谈 笑 陶 红

黄兴球 覃海伦

韩艳妍

美术委员会:

主 任: 柴万里 尹 红

委 员: 卫阳虹 王雪峰

吕 鹏 刘 荣

关瑞琳 郑振铭

俞 崧 陶朝来

黄建福 蓝学会

戴孟云

Siri Kecerdasan Timur

Penasihat Ilmiah: Zhang Baoquan

Penyunting: Tang Wenhui Liu Zhiqiang

Jawatankuasa Penyunting:

Ketua Pengarang: Yu Jingsong Guo Yuxian

Anggota: Cai Xuejuan Wang Zhuan

Wang Yan Yang Yuanyi

Chen Piwu Shi Ping

Liang Sichen

Jawatankuasa Penterjemahan:

Ketua Pengarang: Li Qiaoping Liu Zhiqiang

Qin Xiuhong

Anggota: Wang Hailing Wu Siyuan

Shen Fei Zhang Wei

Ou Jiangling Xu Mingyue

Tan Xiao Tao Hong

Huang Xingqiu Qin Hailun

Han Yanyan

Jawatankuasa Seni Lukis:

Ketua Pengarang: Qi Wanli Yin Hong

Anggota: Wei Yanghong Wang Xuefeng

Lü Peng Liu Rong

Guan Ruilin Zheng Zhenming

Yu Song Tao Chaolai

Huang Jianfu Lan Xuehui

Dai Mengyun

总 序

文化交流对人类社会的存在与发展至关重要。季羨林先生曾指出，文化交流是推动人类社会前进的主要动力之一，文化一旦产生，就必然交流，这种交流是任何力量也阻挡不住的。由于文化交流，世界各民族的文化才能互相补充，共同发展，才能形成今天世界上万紫千红的文化繁荣现象。^[1]

中国与东盟国家的文化交流亦然，并且具有得天独厚的优势。首先，中国与东盟许多国家地理相接，山水相连，不少民族之间普遍存在着跨居、通婚现象，这为文化交流奠定了良好的地理与人文基础。其次，古代中国与世界其他国家建立起的“海上丝绸之路”为中国与东盟国家的经济、文化交流创造了有利的交通条件。

中国与东盟诸多使用不同语言文字的民族进行思想与文化对话，

[1]季羨林：《文化的冲突与融合·序》，载张岱年、汤一介等《文化的冲突与融合》，北京大学出版社，1997年，第2页。

自然离不开翻译。翻译活动一般又分为口译和笔译两类。有史记载的中国与东盟之间的口译活动可以追溯至西周时期，但笔译活动则出现在明代，至今已逾五百年的历史。

在过去五百年的历史长河中，东盟国家大量地译介了中国的文化作品，其中不少已经融入到本国的文化中去。中国译介东盟国家的作品也不在少数。以文字为载体的相互译介活动，更利于文化的传承与发展，把中国与东盟国家的文化交流推上了更高的层次。

2013年9月，国务院总理李克强在广西南宁举行的第十届中国—东盟博览会开幕式上发表主旨演讲时指出，中国与东盟携手开创了合作的“黄金十年”。他呼吁中国与东盟百尺竿头更进一步，创造新的“钻石十年”。2013年10月，习近平总书记在周边外交工作座谈会上强调要对外介绍好我国的内外方针政策，讲好中国故事，传播好中国声音，把中国梦同周边各国人民过上美好生活的愿望、同地区发展前景对接起来，让命运共同体意识在周边国家落地生根。于是，把中华文化的经典译介至东盟国家，不仅具有重要的历史意义，同时还蕴含着浓厚的时代气息。

所谓交流，自然包括“迎来送往”，《礼记》有言：“往而不来，非礼也；来而不往，亦非礼也。”中国与东盟国家一样，既翻译和引进外国的优秀文化，同时也把本国文化的精髓部分推介出去。作为中国最具人文思想的出版社之一——广西师范大学出版社构想了《东方智慧丛书》，并付诸实践，不仅是中国翻译学界、人文学界的大事，更是中国与东盟进行良好沟通、增进相互了解的必然选择。广东外语外贸大学和广西民族大学作为翻译工作的主要承担方，都是国家外语非通用语种本科人才培养基地，拥有东盟语言文字的翻译优势。三个单位的合作将能够擦出更多的火花，向东盟国家更好地传播中华文化。

联合国教科文组织的官员认为，“文化交流是新的全球化现象”。^[1]
我们希望顺应这一历史潮流与时代趋势，做一点力所能及的事。
是为序。

刘志强

2015年1月25日

[1] 《联合国教科文组织文化政策与跨文化对话司司长卡特瑞娜·斯泰诺的致辞》，载《世界文化的东亚视角》，北京大学出版社，2004年，第3页。

Kata Pengantar

Proses perkembangan masyarakat manusia terjadi disebabkan oleh beberapa faktor. Pertukaran kebudayaan memainkan peranan yang penting dalam kemunculan dan perkembangan masyarakat manusia. Prof Ji Xianlin pernah menyatakan bahawa jalinan kebudayaan merupakan salah satu dorongan yang kuat dalam kemajuan masyarakat manusia. kemunculan budaya berlaku, pertukaran budaya juga turut muncul. Dengan itu, pelbagai budaya bangsa antara dunia ini akan saling lengkap melengkapi antara satu sama lain dan akhirnya berkembang. Pertukaran budaya membentuk budaya yang cemerlang.^[1]

Hal ini turut berlaku pada kebudayaan di negara China dan negara-negara ASEAN. Pertukaran ini mempunyai kelebihan

[1] Ji Xianlin, *Konflik dan Integrasi Budaya Pengantar* daripada Zhang Dainian, Tang Yijie *Konflik dan Integrasi Budaya*. Beijing: Penerbit Universiti Peking, 1997, hlm.2.

negara-negara ASEAN untuk memahami dan menjalinkan hubungan dengan negara China. Universiti Pengajian Bahasa-bahasa Asing Guangdong (GDUFS) dan Universiti Etnik-Etnik Guangxi (Guangxi University for Nationalities) yang dipertanggungjawabkan sebagai penterjemah utama negara China merupakan pusat pendidikan bahasa negara-negara yang tidak digunakan secara meluas di dalam dunia. Kedua-dua universiti ini mempunyai kelebihan kerana mengetahui bahasa negara-negara ASEAN. Usaha ketiga-tiga pihak ini dapat menyiarkan budaya klasik China ke negara-negara ASEAN.

Pegawai UNESCO berpendapat bahawa komunikasi kebudayaan merupakan salah satu fenomena globalisasi.^[1] Oleh yang demikian, kami akan mencuba sedaya upaya untuk mengembangkan ilmu perkembangan sejarah ini.

Sekian.

Liu Zhiqiang
25 Januari 2015

[1] *Ucapan daripada Menteri Dasar Budaya dan Pertukaran Budaya UNESCO Katrina Steno dari Perspektif Asia Timur Budaya Dunia*. Beijing: Penerbit Universiti Peking, 2004, hlm.3.

唐诗选译

Terjemahan Pilihan Puisi Dinasti Tang

前 言

唐代是中国古代封建王朝的辉煌时代，社会开放包容，文化兼收并蓄，经济繁荣稳定，社会氛围昂扬自信。唐代又是一个浪漫的时代，那个时代的士子可以凭借文学才华创作优秀的诗歌取得社会和君王的青睐，甚至可以借此走上仕途。因为在那个时代，诗歌是上自君王、下至平民普遍热爱的文学形式，不仅读书人，连僧人、道士、宫女、歌妓都能吟唱或欣赏诗歌。在唐代，诗歌不仅在国内受到追捧，甚至流传到日本及其他周边国家。唐代诗人名家辈出，诗歌成就巨大，流传下来的唐诗五万首左右，诗人两千多家，在诗歌领域取得了辉煌的成就。唐诗在近三百年的历史中，有约定俗成的分期，这就是所谓“四唐说”——初唐、盛唐、中唐和晚唐。随着唐代社会的发展和时代状况的变化，唐诗也呈现出不同的发展阶段。

在初唐诗坛上，尽管人们反对华靡浮艳的文风，但占据主导地位的，依然是以上官仪为代表的讲究诗歌对仗和华丽绮靡的“上官体”。这类诗歌盛行固然有唐太宗等帝王喜爱和支持的因素，但从根本来说，

是齐梁以来诗歌风格的延续，是诗歌自身发展的规律决定的。“初唐四杰”的王勃、杨炯、卢照邻、骆宾王崛起于诗坛，提出轻“绮碎”、重“骨气”的主张，意味着唐代诗风的转变。他们或高唱从军报国的壮志，或抒发自己怀才不遇的悲愤，以文章名扬天下，使诗歌的题材内容扩大了，使诗歌的思想感情也开始变化了。而武后时代出现的陈子昂，高举诗歌革新的旗帜，提出了“兴寄”“风骨”，创作了流传后世的感遇诗和怀古诗，最终改变了齐梁以来的华艳风习，端正了唐诗发展的方向。

盛唐诗坛上，唐诗的发展达到了繁荣的顶峰。社会出现兴旺发达的局面，人们表现出昂扬向上的精神，社会洋溢着乐观自信的风貌，诗坛上更是明星璀璨。这个时期出现了以王维、孟浩然为代表的盛唐山水田园诗派，他们以优美诗意的笔触，或描绘宁静的山水田园，或书写闲适的退隐生活，使晋宋以来形成的山水、田园诗更加丰富多彩。与山水田园诗人并驾齐驱的是盛唐边塞诗派，以高适、岑参为代表，在他们之前还有王之涣、李颀、王昌龄等诗人。他们用诗歌表达渴望建功边塞的人生理想，抒发戍边将士浴血奋战、无畏生死的激昂情怀，同时也描绘壮观奇异的边塞风光，征人戍卒的思乡幽怨，诗风壮丽，情调昂扬。李白和杜甫是盛唐诗坛上光辉夺目的双子星座。天才诗人李白在诗歌中以热烈的情怀高唱高远的人生理想，也以宣泄的方式表达自己理想遭遇挫折的悲伤，他的诗歌气势充沛，感情浓烈，充满了浪漫主义色彩。杜甫生在唐王朝由盛转衰的阶段，他心怀天下，忧国忧民，创作了大量反映安史之乱前后社会状况的诗歌，被称为“诗圣”。他的诗歌感情沉郁，表达方式委婉曲折，尤其律诗取得了巨大的成就。

中唐诗坛，依然人才辈出，虽然唐王朝经历了一场巨大的社会动荡，但依旧有很多优秀的诗人涌现，吟唱出属于他们自己的风格和声音。最先出现的是所谓“大历十才子”这样一群寄情细腻、诗风清丽

的诗人，还包括了刘长卿、韦应物等著名诗人。之后出现的是诗风特异、追求奇险风格的韩孟诗派，以韩愈、孟郊为代表，包括贾岛、姚合、卢仝、李贺等，他们互相唱和，注重“苦吟”，在诗歌的技巧上求新求异。还有一派诗人被称为元白诗派，以元稹、白居易为代表，还有李绅、张籍、王建等，他们倡导新乐府运动，以诗歌来揭露社会问题，希望引起统治者的重视。其中白居易的诗歌浅显易懂，受到帝王及民众的喜爱，还流传到日本，他的《长恨歌》和《琵琶行》写得尤为精彩。中唐还有两位被贬谪到偏远地区的诗人刘禹锡、柳宗元，刘禹锡的怀古诗尤为精彩，柳宗元的表现贬谪之悲的诗歌也取得了很高的艺术成就。

晚唐诗坛，社会走向没落，这给晚唐诗人的心灵蒙上了一层浓厚的阴影。但这个时期依然出现了大量优秀的诗人，其中被称为“小李杜”的两位诗人——杜牧、李商隐，成就尤为突出。杜牧不仅有很好的文学才华，也颇具政治和军事才干，他在诗歌中表达了自己远大的理想和抱负，同时写了很多著名的咏史诗，表现对现实和历史的深沉思考。他的状景抒情诗也成就很高。李商隐一生仕途坎坷，郁郁不得志。他的诗歌词彩艳丽而又深情绵邈，有很多不能明言的痛苦只能以含蓄朦胧的方式来传达，创作了很多优秀的“无题”诗。

唐诗是诗歌史上不可逾越的巅峰，这些优秀的诗人们如同璀璨的明珠，在诗歌的长河中历久弥新。本书精选唐代诗歌 50 首，虽远不能呈现唐诗之风采于万一，但仍期冀能为热爱诗歌的读者提供一个优秀的选本，并为海外热爱唐诗的朋友提供一个较为易读的读物，从而领略唐代诗歌的风采和魅力。

Prakata

Dinasti Tang ialah zaman cemerlang dinasti feudal purba China, masyarakat terbuka dan toleran, budaya menerima semuanya, ekonomi makmur dan stabil, suasana sosial bersemangat tinggi dan berkeyakinan pada diri sendiri. Dinasti Tang juga satu zaman yang romantik, sarjana pada zaman itu boleh bersandar pada bakat sastera dengan mengarang puisi yang unggul untuk mendapat kasih sayang masyarakat dan maharaja, bahkan mendapat kerjaya pegawai dengan ini. Disebabkan pada zaman itu, puisi ialah bentuk sastera yang disukai dari maharaja hingga rakyat biasa, bukan sarjana sahaja, bahkan sami, penganut agama Tao, dayang, penari wanita semua boleh menyanyi dan menikmati puisi. Pada Dinasti Tang, puisi bukan disukai dalam negara sahaja, bahkan tersebar ke Jepun dan negara jiran lain. Pemuisi Dinasti Tang ramai yang terkenal, puisi mereka mendapat kejayaan yang besar, jumlah Puisi Dinasti Tang yang tersebar lebih kurang lima puluh ribu, lebih dua ribu orang pemuisi mendapat

kejayaan yang cemerlang dalam bidang ini. Dalam sejarah sepanjang lebih kurang tiga ratus tahun, Puisi Dinasti Tang boleh dibahagi kepada empat peringkat berasaskan yang ditetapkan oleh khalayak ramai sesudah dipraktikkan dalam waktu lama, iaitu Tang Awal, Tang Cemerlang, Tang Pertengahan dan Tang Akhir. Seiring dengan perkembangan masyarakat dan perubahan zaman Dinasti Tang, Puisi Dinasti Tang memperlihatkan peringkat perkembangan yang berbeza.

Dalam arena puisi Tang Awal, walaupun orang ramai menentang gaya tulisan yang terlalu berbunga-bunga, yang menduduki tempat dominan masih “Gaya Shangguan” yang diwakili oleh Shangguan Yi dan mementingkan antitesis dan berbunga-bunga. Puisi jenis ini memang disukai maharaja seperti Maharaja Tang Taizong, tetapi secara asasnya, inilah persambungan gaya puisi sejak zaman Qi dan Liang dan ditentukan oleh aturan perkembangan puisi. “Empat Tokoh Tang Awal” iaitu Wang Bo, Yang Jiong, Lu Zhaolin dan Luo Binwang bangkit dalam arena puisi, mereka mengetengahkan pendirian tentang menganggap ringan “gaya tulisan yang berbunga-bunga” tetapi mementingkan “watak teguh”. Hal ini bermakna gaya tulisan Puisi Dinasti Tang telah berubah. Antaranya, ada yang menyanyikan cita-cita luhur yang masuk tentera mengabdikan diri kepada negara, ada yang mengungkapkan kesedihan dan kemarahan kerana mempunyai kepandaian tetapi tidak berkesempatan untuk menyerlahkannya, membuat namanya terkenal di seluruh dunia dengan tulisannya, membesarkan lingkupan tema dan isi, bermula membuat fikiran dan emosi puisi berubah. Chen Zi’ang yang muncul pada zaman Wu Zetian mengangkat tinggi-tinggi bendera tentang pembaharuan puisi, menganjurkan “sandaran puisi” dan “sifat yang luhur”, mencipta puisi mengenangkan peristiwa diri sendiri dan puisi mengenangkan kepurbaan, akhirnya mengubah gaya tulisan yang

berbunga-bunga sejak zaman Qi dan Liang, membetulkan arah perkembangan Puisi Dinasti Tang.

Dalam arena puisi Tang Cemerlang, perkembangan Puisi Dinasti Tang mencapai kemuncak makmur. Dalam masyarakat tertimbul situasi makmur dan maju, orang ramai penuh dengan corak yang optimistik dan kepercayaan diri sendiri, arena puisi lagipun amat cemerlang. Zaman ini muncul aliran pemuisi pemandangan gunung dan sungai serta desa yang diwakili oleh Wang Wei dan Meng Haoran, mereka menggunakan gaya tulisan yang indah untuk melukis pemandangan gunung dan sungai serta desa atau menulis kehidupan yang lega dan santai semasa berhenti bekerja dan mengundurkan diri dari masyarakat, membuat puisi pemandangan gunung dan sungai serta desa yang terbentuk sejak zaman Jin dan Song lebih beraneka ragam. Aliran yang mencapai kemajuan yang sama dengan pemuisi pemandangan gunung dan sungai serta desa ialah aliran pemuisi kubu pertahanan di sempadan yang diwakili oleh Gao Shi dan Cen Shen, sebelum mereka juga terdapat Wang Zhihuan, Li Qi, Wang Changling dan lain-lain. Mereka menulis puisi untuk menyampaikan cita-cita peribadi yang hendak berbuat jasa di kubu pertahanan sempadan, mengungkapkan perasaan yang menggelodak tentang pegawai dan perajurit yang menjaga sempadan bertempur keras dengan banyak menumpahkan darah dan tidak takut kematian, melukis pemandangan kubu pertahanan di sempadan yang megah dan aneh serta dendam yang terpendam dalam sanubari askar pengawal sempadan tentang merindui kampung halaman. Gaya puisi jenis ini megah dan semangatnya tinggi. Li Bai dan Du Fu merupakan dua bintang yang tercemerlang dalam arena puisi Tang Cemerlang. Bakat Li Bai dalam puisinya menyanyikan cita-cita peribadi yang tinggi dan luhur dengan kehangatan dan membentangkan kesedihan kerana cita-cita

sendiri mengalami kekalahan. Puisinya penuh dengan keadaan yang gagah perkasa dan emosi yang tebal, penuh dengan corak romantisme. Du Fu dilahirkan semasa peringkat Dinasti Tang dari kemakmuran menjadi kemunduran, beliau menaruh seluruh dunia dalam hati dan berprihatin atas negara dan rakyat, mencipta banyak puisi yang menunjukkan keadaan masyarakat sekitar Pemberontakan An-Shi, dinamakan “Pemuisi-Pendeta”. Puisinya beremosi pilu dan mempunyai cara penyampaian yang halus, mencapai kejayaan yang cemerlang terutamanya dalam bidang *lüshi* (sejenis sajak kuno China yang terdiri dari 5 atau 7 aksara).

Masih ramai orang yang berbakat bermunculan dalam arena puisi Tang Pertengahan. Walaupun Dinasti Tang mengalami sebuah pergolakan masyarakat yang hebat, masih muncul ramai pemuisi yang unggul menyanyikan corak dan suara mereka masing-masing. Sekumpulan pemuisi yang beremosi halus serta bergaya puisi jelas dan ringkas dan dinamakan “10 orang yang berbakat pada zaman *Dali*” muncul terawal, juga termasuk pemuisi yang terkenal seperti Liu Zhangqing, Wei Yingwu dan lain-lain. Kemudian, muncullah aliran puisi Han-Meng yang bergaya puisi unik dan diwakili oleh Han Yu dan Meng Jiao, juga termasuk Jia Dao, Yao He, Lu Tong, Li He dan sebagainya, mereka saling menyanyi, mementingkan “mempertimbangkan penggunaan perkataan dan susunan ayat”, mencuba teknik mengarang yang baharu dan unik. Selain itu, terdapat juga satu aliran yang dinamakan aliran Yuan-Bai yang diwakili oleh Yuan Zhen dan Bai Juyi, juga termasuk Li Shen, Zhang Ji, Wang Jian dan lain-lain. Mereka menganjurkan Pergerakan *Yuefu* Baharu, membongkar masalah masyarakat dengan puisi, berharap mendatangkan perhatian pemerintah. Antaranya, puisi Bai Juyi mudah difahami, mendapat kesukaan maharaja dan rakyat, bahkan tersebar ke Jepun, *Lagu Kekal Menyesali* dan *Lagu Biwa* paling menarik. Pada Tang Pertengahan